

Monnickendam, 27 januari 2026

Raadsnummer: 176-521

Zaaknummer: 131541

Portefeuillehouder: A. van de Weijenberg

Contact via: Cluster Regio

Wettelijke grondslag voor raadsbevoegdheid: De grondslag voor de raden voor afgeven van wensen en bedenkingen op de Kadernota is gebaseerd op artikel 58b van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Aan de Raad

Onderwerp: Kadernota 2027 Omgevingsdienst IJmond

Voorstel

1. Kennis te nemen van de Kadernota 2027 Omgevingsdienst IJmond.
2. Te besluiten akkoord te gaan met bijgevoegde reactiebrief aan de Omgevingsdienst IJmond.

Inleiding

Voor u ligt de Kadernota 2027 van de Omgevingsdienst IJmond (OD IJmond). Met deze kadernota wordt de meerjarige financiering van de dienst geactualiseerd, de opdracht en middelen structureel in balans gebracht en de noodzakelijke stappen gezet om de organisatie toekomstbestendig te maken.

De kadernota vormt de basis voor de programmatische en financiële uitwerking in de begroting 2027. Het college wordt voorgesteld om in te stemmen met de Kadernota 2027 als richtinggevend document voor de financiële bijdragen en uitvoeringsafspraken vanaf 2027, vooruitlopend op de zienswijze-procedure in 2026.

De kadernota 2027 is onderdeel van het programma Toekomstbestendig OD IJmond. Het programma waarmee OD IJmond de basis op orde brengt door onder meer de financieringsstructuur te herijken. Dit traject is begeleid door het externe adviesbureau 'Seinstra & Partners'.

Om tot een herijking van de financieringsstructuur te komen is via werk- en klankbordgroepen vanuit proces, inhoud en expertise intensief samengewerkt met alle deelnemers.

Argumenten

1.1 Noodzaak tot het op orde brengen van de basis van OD IJmond

Eind 2023 is gestart met een bestuurlijk traject om de positie van OD IJmond te beoordelen, mede in het licht van de landelijke robuustheidseisen voor omgevingsdiensten. Uit een brede organisatie-analyse blijkt dat OD IJmond efficiënt werkt maar de opdracht en de daarvoor benodigde middelen structureel uit balans zijn. Sinds 2024 is gewerkt aan het programma 'Toekomstbestendig OD IJmond'. Zoals ook toegelicht in de raadsbijeenkomst van 9 september 2025: om dit te realiseren zal de basis op orde worden gebracht door het actualiseren van de gemeenschappelijke regeling, de dienstverleningsovereenkomsten en de financieringsstructuur.

1.2 Herijkte financieringsstructuur biedt realistische basis voor uitvoering

Afgelopen jaar heeft OD IJmond haar financieringsstructuur herijkt en het benodigde financiële volume per deelnemer bepaald om de opdracht, met oog voor toekomstige ontwikkelingen en met behoud van de kwaliteit van dienstverlening kan blijven uitvoeren. De financieringsstructuur, de regels die daarbij horen, alsook het financieel effect zijn beschreven in de Kadernota 2027.

1.3 Structurele middelen nodig voor financiële stabiliteit en versterking uitvoering

Met de kadernota 2027 vraagt OD IJmond structureel de noodzakelijke middelen die zij nodig heeft om haar opgave toekomstbestendig te kunnen blijven uitvoeren. Hiermee stijgt het omzetvolume van de dienst met ca. 20%, met 2,6 miljoen euro. Ongeveer 1,7 miljoen euro is ter dekking van al bestaande vaste kosten, hiermee wordt het meerjarig begrotingstekort ondervangen.

De resterende 0,9 miljoen euro is gericht op het versterken van de uitvoeringsorganisatie. Diverse bedrijfsvoering elementen, zoals hardware, ICT-licenties, werkplekken en overhead worden op het minimaal noodzakelijke niveau gebracht. Daarnaast wordt de organisatie met 7,27 FTE versterkt.

1.4 Bestuurlijke keuze voor behoud van minimaal noodzakelijk uitvoeringsniveau

Het bestuur van OD IJmond heeft het afgelopen jaar verkend in hoeverre de dienstverlening efficiënter kon worden ingericht. Op basis hiervan is op 9 juli 2025 bewust gekozen om vast te houden aan het huidige, minimaal noodzakelijke uitvoeringsniveau, onder meer door afwegingen te maken in controlefrequenties, inzet op ondersteunende projecten, verdeling van capaciteit over vergunningen en meldingen, en efficiencywinst door verdere uniformering van de dienstverlening. Uit benchmarks blijkt dat het huidige uitvoeringsniveau zich aan de onderkant van het landelijke gemiddelde bevindt en dat in het verleden achterstanden zijn ontstaan. Om nieuwe achterstanden te voorkomen en de kwaliteit van de bescherming van de leefomgeving te borgen, is gekozen voor het zekerstellen van voldoende capaciteit en inzet, nu en richting de toekomst.

2.1 Ruimte voor inhoudelijke aandachtspunten

Het algemeen bestuur heeft besloten wensen en bedenkingen op te halen in plaats van zienswijzen. Voor een zienswijze procedure is geen juridische grondslag. Door de raad de mogelijkheid te bieden om naast kennisname ook – niet-verplichte – wensen en bedenkingen mee te geven, kan deze (inhoudelijke) input worden benut in het vervolgtraject met de nieuwe raad.

Kanttekeningen

Externe ontwikkelingen en beheersmaatregelen

Er zijn ontwikkelingen zoals 'arbeidsmarktkrapte' en 'onzekerheid over de toekomstige robuustheidsscenario's' die meespelen. Deze worden ondervangen doormiddel van het uitvoeren van 'goed werkgeverschap' en 'de basis op orde'.

Het bestuur koos, als onderdeel van de nieuwe financiering, voor een opleidingsbudget van 3% en een innovatiebudget van 1%. Beide gelden ook als verplichting die lenW middels de robuustheids-criteria stelt aan omgevingsdiensten.

Ook brengen zij zoals beschreven in de toelichting van dit voorstel de basis op orde. De Omgevingsdienst IJmond is hiermee zo goed als mogelijk voorbereid voor toekomstige ontwikkelingen vanuit het rijk.

Gevolgen afwijking van voorgestelde richting

Indien niet wordt ingezet op geschetste richting in de Kadernota 2027 zal dit leiden tot groeiende achterstanden en het niet voldoen aan de landelijke eisen die worden gesteld aan een Omgevingsdienst. Ook het afschalen van de dienstverlening of het terughalen van taken heeft een negatief effect. Denk daarbij aan de veiligheid van de leefomgeving door minder toezicht of een efficiency verlies wat over alle deelnemers genomen tot hogere kosten leidt.

Financiële toelichting

Zonder incidentele kosten heeft gemeente Waterland in 2025 € 440.996,- aan bijdragen betaald (dit is excl. 3 maanden bijdrage bouw- en woningtoezicht). Volgens de voorlopig financieel effect begroting uit de Kadernota 2027 zal onze bijdrage in 2027 met vergelijkbare afname van diensten € 570.724,- bedragen. Dit is een verhoging van € 129.778,- (29,43%) ten opzichte van 2025. Hiermee is het nieuwe uurtarief volgens OD IJmond nog steeds een van de laagste in de regio.

Volgens de voorlopige financiële effecten van de Kadernota 2027 zal onze bijdrage in 2027 (met vergelijkbare afname van diensten en met een toename van 541 benodigde uren) € 570.716,- bedragen (4880 uur a 116,95). Zonder incidentele kosten heeft gemeente Waterland in 2026 € 475.337,- aan bijdragen voor de milieudienst betaald (4339 uren a 109,55). De tabel op pag. 11 (uitgaand van 5123 uren) is gebaseerd op een ijkmoment in 2025 toen Waterland de bouwtaken nog bij de omgevingsdienst had belegd. De toename van 541 uur heeft betrekking op de collectieve adviestaken waar Waterland in het verleden meeliftte met andere gemeenten en die na de herijking toegerekend worden aan alle individuele gemeenten. Ondanks het nieuwe verhoogde uurtarief is het tarief van OD IJmond nog steeds een van de laagste in de regio.

Er is door de deelnemers gevraagd 5% te bezuinigen. Gezien het herijkingsproces is dat op dit moment niet mogelijk. Bij onze wensen en bedenkingen spreken we uit dat de we verwachten dat de OD op een later moment wel naar deze bezuinigingsopdracht gaat kijken.

Communicatie

De Kadernota wordt gedeeld met het college en de raad. Na behandeling in de raadsvergadering op 5 maart 2026, wordt het Dagelijks Bestuur van OD IJmond op de hoogte gesteld van de reactiebrief van de raad. Formele zienswijze volgt bij begroting 2027. OD IJmond verzorgt bestuurlijke en ambtelijke informatiebijeenkomsten.

Duurzaamheid

N.v.t.

Burgemeester en wethouders,

b.a.

drs. E.G.H. Dijk MPM
gemeentesecretaris/algemeen directeur

drs. M.C. van der Weele
burgemeester

Bijlage(n):

1. Conceptbrief van geen wensen of bedenken Kadernota 2027 Omgevingsdienst IJmond;
2. Kadernota 2027 Omgevingsdienst IJmond